

1937. VI. 2.

408
4937

A magyar könyvkötés négy száz éve — üveg alatt

Könyvtörténeti kiállítások a Nemzeti Muzéumban

Kevesen tudják, hogy a Nemzeti Múzeum könyvtára hosszú folyosóján sorozatosan bemutatja a magyar könyv történetét. Olyan meglepő és eredeti összeállítású gyűjtemények kerülnek itt a tárlók üveglapjai alá, amelyeket eddig nem láthattunk. Dr. Kozocsa Sándor könyvtári tisztviselő, ismert esztétikus ötletéből és rendezésében először Bacsányi János, majd Kisfaludy Sándor, Madách Imre, Justh Zsigmond könyvtárát, Kossuth és Széchenyi könyvtárának egy részét mutatták be. Majd híres írók ajánlásait, klasszikusaink első kiadásait állították ki. Legutóbb dr. Trócsányi Zoltán rendezte üveg alá a régi magyar hirlapok sorozatát.

A legutóbbi kiállítás dr. Hunyady József rendezésében könyvkötészetünk négy száz évének jelentős példányait mutatta be. Izgalmasnak nevezhető a magyar könyvkötészet fejlődésének utja. A négy száz éves ut a XVI. századdal kezdődik Brassóban, ugyanis Hunter János könyvnyomtató itt készített először művészi könyvtáblákat.

Az erdélyi reformáció idejéből megmaradt, barna bőrbe égetett rózsza és makk már magyaros motívum. A nagyszombati bőr- és pergamenkötések palmettás fonadéku díszítése, a kolozsvári könyvkötés olasz reneszánsz elemei, mind azt bizonyítják, hogy a külföldi hatás magyaros formában fejeződött ki könyvkötőink munkáin. Gyönyörű egy sárospataki aranyos díszű pirosbőr és egy 1644-ből való stilizált magyar lilomos kötés.

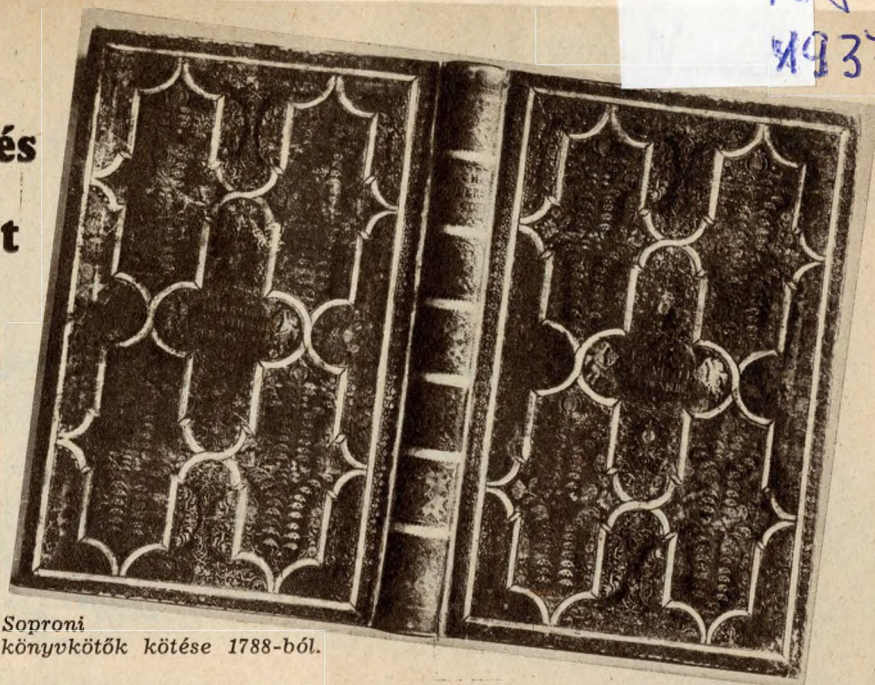
Elámul, aki először lát ilyen régi könyvtáblákat. A debreceni arany-fekete kötések sajátosága, hogy az aranyozott lapszélekbe is véstek apró mintákat: szívet, virágot. Ugyancsak eredeti a nagyszombati ezüstkötés a XVII. századból. Finomabb, aprólékosabb művű, mint a kolozsvári, stilizált szegfű és más magyar elemekkel. Az arany helyett használt ezüst idők során megfeketedett. Az eredeti ezüstös arany azonban a századok során egyre tisztább arannyá nemesedik. Ezek a nagyszombati és debreceni módszerek egyedülállók Európában. Olaszos módon megoldott magyar minták: madarak és vázából kihajló virágok, a XVII. és XVIII. század változatai.

A debreceni, majd a kassai, soproni, lőcsei mesterek, utóbb a helyi műhelyek — kivált püspöki székhelyeken, mint Eger, Kalocsa — készítettek, jobbra rendelésre, ilyen díszes bőr- és pergamenkötéseket. Jelentős darab egy 1703-ból megmaradt, egyszerűbb kivitelű bártfai könyvtábla. Egyetlen remek darab a nagy alaku, sokszínű, gazdag ékítésű tábla 1788-ból, mely a soproni könyvkötők jegyzőkönyvét foglalja egybe. Székesfehérvár is szerepel egy pompás példánnyal. A XIX. század közepéig uralkodott a debreceni festett bőrkötés stílusa.

Misztótfalusi Kiss Miklós, a nagy könyvnyomtató, Könyves Tóth Mihály és más régi mesterek szellemével találkozott a látogató a kápráztató szépségű magyar könyvtáblák kiállításán. (te.)

Jobboldali kép: egy kalendárium debreceni kötése a XVII. századból.

Soproni
könyvkötők kötése 1788-ból.

Károli Gáspár Új Testamentumának kolozsvári kötése 1661-ből.

B/2435

